

משה ועצמות יוסף

Moshe as Theurgist (or Redemptive Activist)

לע"נ טוביה בן יואל צבי הלוי ז"ל

(1) שמות יג, ז-כ

(יז) ויהי בשלח פרעה את־העם ולא־נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כיו אִמַר אֱלֹהִים פֶּן־יִנַחֵם הָעַם בְּרֹאֲתָם מִלַּחְמָה וְשָׁבוּ מִצְרַיִם: (יח) ויסב אלהים את־העם דרך המדבר יס־סוף וחמשים עלו בני־ישראל מארץ מצרים: (יט) ויקח משה את־עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את־בני ישראל לאמור פקד אלהים אתכם והעליתם את־עצמותי מזה אתכם: (כ) ויסעו מספת ויחנו באתם בקצה המדבר:

(2) בראשית נ, כד-כה

(כד) ויאמר יוסף אל־אחיו אנכי מת ואלהים פקד ופקד אתכם והעלה אתכם מן־הארץ הזאת אל־הארץ אשר נשבע לאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב: (כה) וישבע יוסף את־בני ישראל לאמור פקד אלהים אתכם והעליתם את־עצמותי מזה:

(3) בראשית מו, ד-א

(א) ויסע ישראל וכל־אשר־לו ויבא בארה שבע ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק: (ב) ויאמר אלהים לישראל במראת הלילה ויאמר יעקב ויעקב ויאמר הנני: (ג) ויאמר אנכי האל אלהי אביך אל־תירא מרדה מצרַיִם כִּי־לִגְוִי גָדוֹל אֲשִׁימְךָ שָׁם: (ד) אנכי ארד עמך מצרַיִם ואנכי אעלה גם־עלה ויוסף ישית ידו על־עיניך:

(4) שמות ג, ז-ח

(ז) ויאמר ה' ראה ראיתי את־עני עמי אשר במצרים ואת־צעקתם שמעתי מפני נגשיו כי ידעתי את־מכאביו: (ח) וארד להצילו מיד מצרים ולהעלותו מן־הארץ ההוא אל־ארץ טובה ורחבה אל־ארץ זבת חלב ודבש אל־מקום הפנעני והחתי והאמרי והפריזי והחוי והיבوسی:

(5) שמות ב, כב

ותלד בן ויקרא את־שמו גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה:

(6) שמות ב, יא-יב

(יא) ויהיו בימים ההם ויגדל משה ויצא אל־אחיו וידא בסבלתם וידא איש מצרי מכה איש־עברי מאחיו: (יב) ויפן כזה וכזה וידא כי אין איש ויך את־המצרי ויטמנהו בחול:

(7) בראשית טו:יג

ויאמר לאַבְרָם יֵדַע תִּדַע בִּי־גֵרִי יִהְיֶה זֶרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא־לָהֶם וְעַבְדוּם וְעָנָו אֶתְּם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה: וגם את־הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחרי־כן יצאו ברכש גדול:

8) בראשית מז, כט-לא

(כט) ויקרבו ימי ישראל למוות ויקראו לבנו ליוסף ויאמר לו אס-נא מצאתי חן בעיניך שים-נא ידך תחת ירכי ועשית עמדי חסד ואמת אל-נא תקברני במצרים: (ל) ושכבתי עם-אבתי ונשאתני ממצרים וקברתני בקברתם ויאמר אנכי אעשה כדברך: (לא) ויאמר השבעה לי וישבע לו וישתחו ישראל על-ראש המטה:

και προσεκύνησεν Ισραηλ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ
(and Yisrael showed reverence, leaning on the top of his **staff**)

9) פשיטתא בראשית מז:לא

וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹתוֹ וַיִּקְרָא לְבָנָו יוֹסֵף וַיֹּאמֶר לּוֹ אֲסֹנָא מִצְאֵתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ שִׂים־נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי וְעָשִׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וְאֵמֶת אֶל־נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם: (ל) וְשָׁכַבְתִּי עִם־אֲבֹתַי וְנִשְׂאֵתְנִי מִמִּצְרַיִם וְקִבַּרְתָּנִי בְּקִבְרֹתָם וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֶעֱשֶׂה כְּדִבְרֶךָ: (לא) וַיֹּאמֶר הַשְּׁבַע־לִי וַיִּשְׁבַּע לּוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל־רֹאשׁ הַמַּטֵּה:

And he said, "Swear to me", and he swore to him, and Israel bowed on the top of his **staff**.

10) Hebrews 11:21 (RSV)

By faith Jacob, when dying, blessed each of the sons of Joseph, **bowing in worship over the head of his staff**.

11) שמות ד, ב

וַיֹּאמֶר אֵלָיו ה' מִה־זֶה בִּידְךָ וַיֹּאמֶר מִטָּה:

12) שמות ד, יד-יז

(יד) ויחר-אף ה' במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הגה הוא יצא לקראתך וראך ושמח בלבך: (טז) ודברת אליו ושמת את-הדברים בפיו ואנכי אהיה עם-פיך ועם-פיהו ודוריתי אתכם את אשר תעשון: (טז) ודבר-הוא לך אל-העם ויהי הוא יהיה-לך לפה ואתה תהיה-לו לאלהים: (יז) ואת-המטה הזה תקח בידך אשר תעשה-בו את-האות:

13) ברכת אבות

ברוך אתה ה' אלהינו ואלהי אבותינו. אלהי אברהם. אלהי יצחק. ואלהי יעקב.
האל הגדול הגבור והנורא אל עליון.
גומל חסדים טובים. וקונה הכל.
יוזכר חסדי אבות. ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה:
מלך עוזר ומושיע ומגן: ברוך אתה ה', מגן אברהם:

14) שמות ב, ה

ותרד בת-פרעה לרחץ על-היאור ונערתיה הלכת על-יד היאור ותרא את-התבנה בתוך הסוף ותשלח את-אמתה ותקחה:

15) רש"י שמות ב:ה

את אמתה – את שפחתה. ורבותינו דרשוהו לשון יד. אבל לפי דיקדוק לשון הקודש, היה לו לינקד אמתה, מ"ם דגישה. והם דרשו: את אמתה - את ידה, ונשתרבה אמתה אמות הרבה.

16) שמות ב, י

ויגדל הילד ותבאהו לבת-פרעה ויהי-לה לבן ותקרא שמו משה ותאמר כי מן-המים משיתהו:

17) ספורנו שמות ב:י

ותאמר כי מן המים משיתהו – הטעם שקראתיו 'משה' להורות שימלט את אחרים הוא, כי אמנם משיתיהו מן המים אחר שהיה מוטל בתוכם. וזה לא היה כי אם בגזרת עירין (ע"פ דניאל ד':י"ד), כדי שימלט הוא את אחרים.